

A NYHETER ØKONOMI

Kvoteringsloven tvang allmennaksjeselskapene til å øke andelen kvinner i styrene. Det ga resultater.

Kvinnekvote styrket damene på toppen

RAGNHILD STENVAAGNES

Flere kvinner blant selskaperenes best betalte. Flere kvinnelige toppledere. Det er blant resultatene etter innføringen av kvinnekvotering i norske ASA-selskaper, viser ny forskning.

– Generelt sett er jeg motstander av kvotering, men i enkelte situasjoner er det et effektivt virkemiddel for å få til en endring. Det har det uten tvil vært her, sier konserndirektør Heidi Skaaret i Storebrand og viser til kvoteringsloven for ASA-styrene. Hun er blant de tre kvinnene i konsernledelsen på åtte personer og er styreleder for Storebrand Bank ASA. Kollega og salgsdirektør Wenche A. Martinussen er blant de over 40 prosent kvinnelige lederne i selskapet.

Flere topplønte

Sissel Jensen, førsteamanuensis ved Norges Handelshøyskole, har sammen med internasjonale forskere studert effekten kvoteringsloven har hatt for likestillingen i næringslivet.

– Vårt arbeid viser at andelen kvinner i toppledelsen i ASA-bedriftene er så mye som doblet som følge av reformen, sier hun.

Jensen presiserer at «toppleidelse» her er definert som de fem best betalte i ASA-selskapene. At andelen kvinner blant de best betalte har økt, er en direkte effekt av reformen og ikke en tilfeldig sammenheng, påpeker hun.

Fulgte etter Norge

I desember 2005 vedtok Regjeringen at alle allmennaksjeselskaper (ASA) skal være representert av begge kjønn med minst 40 prosent.

Alle selskaper som ble ASA etter 2006, måtte innfri kravet fra første dag. Eksisterende ASAer hadde frist til 2008. Etter at Norge innførte kjønnsknoten, har Spania,

Fakta

Studien

- Studien *Breaking the Glass Ceiling?* er utført av forskere fra NHH og universitetene i Chicago, Texas og Los Angeles.
- Den viser at jo lavere andel kvinner ASA-selskapene hadde i styrene før reformen, jo større vekst har de hatt i andel kvinner blant sine fem best betalte.
- Selskap som hadde 5 prosent kvinner i styrene før reformen og økte til 40 prosent, mer enn doblet andelen kvinner blant sine fem best betalte.
- I 2003, da reformen ble vedtatt, var det i snitt 7 prosent kvinner i ASA-styrene i Norge.
- I vanlige aksjeselskaper (AS) er det i dag 15 prosent kvinner i styrene.
- I dag finnes det 234 allmennaksjeselskaper (ASA).

Island, Finland, Frankrike og Nederland innført lignende reformer.

Jensen tror reformen har bidratt til flere kvinnelige toppsjef gjennom at styrene har stor innflytelse på hvem som blir ansatt i ledelsen.

– Våre funn er i tråd med en antagelse om at kvinnelige styremedlemmer i større grad vil foreslå kvinner og støtte forslag om å ansette kvinner, sier hun.

– Det kan også tenkes at de kvinnelige styremedlemmene legger forholdene bedre til rette for sine kvinnelige ansatte, for eksempel ved å gi kvinner med barn større fleksibilitet, sier forskeren.

Finner kompetente kvinner

Innføringen av kjønnsknoteringen har skapt sterk debatt. Fra 2002, da reformen ble vedtatt, og frem til 2011, så man en flukt fra ASA til AS for å unngå kravet

Salgsdirektør Wenche A. Martinussen (t.v.) i Storebrand og konserndirektør Heidi Skaaret mener kvoteringsloven har hatt effekt. FOTO: ROBERT MCPHERSON

om flere kvinner i styrene. Antall ASA-selskaper ble nesten halvert. Et argument mot reformen var at selskapene ikke ville finne nok kompetente kvinner.

Den nye studien viser derimot at dagens ASA-selskaper har kvinnelige styreledere som er betydelig mer kompetente enn kvinner var før.

– Dermed faller argumentet som ble brukt mot reformen om at selskapene ikke ville finne nok kvalifiserte kvinner, sier Jensen.

Flere kvinnelige sjef

Mari Teigen ved Institutt for samfunnsforskning deltar i et annet forskningsarbeid på kvoteringsreformen.

Hun forteller at de foreløpige analysene av de 250 største selskapene i Norge, viser at i selskaper med 40 prosent kvinner i styrene, er det flere kvinner i toppleder-

posisjoner enn i selskaper uten kjønnsbalanse i styrene. Teigen understreker imidlertid at det fortsatt nesten kun er menn i toppstillinger i næringslivet.

Forskningen deres viser også en svakt positiv utvikling for antall kvinnelige styreledere i allmennaksjeselskapene. Mens åtte prosent av styrene var ledet av kvinner i 2008, gjelder dette i dag 13 prosent av styrene.

Ingen effekt hos andre kvinner

Det bakenforliggende målet med reformen var å bedre likestillingen i næringslivet generelt, gjennom mer likelønn og flere kvinnelige sjef.

Men studien finner ingen effekter av reformen på kjønnsforskjeller generelt i næringslivet utover de berørte ASA-selskapene, eller på kvinnene i ASA-selskapene lenger ned i organisasjonene.

– En kjønnsknotering alene ser ikke ut til å være en effektiv måte å bedre likestillingen på. Det nytter ikke bare å gjøre endringer på toppen av selskapene og håpe at det skal dryppe nedover i organisasjonen, sier Jensen.

Dette er Skaaret og Martinussen i Storebrand enig i. De tror kvoteringsloven kan gi en signaleffekt, og at økt kvinneandel i styrene har en viss innvirkning på kjønnsbalansen i ledelsen.

– Bare ved å kommunisere til de ansatte at mangfold var ønskelig, så vi at noe skjedde. Flere kvinner i konsernet kom til meg og sa at de nå var villige til å ta mer ansvar og at de ønsket en høyere stilling, sier Martinussen.

I studien så de kun på data frem til 2010, og Jensen understreker derfor at reformen kanskje trenger lengre virketid før man ser effekter på likestillingen generelt.

» Kjønnskvotering er i enkelte situasjoner et effektivt virkemiddel for å få til en endring

Konserndirektør Heidi Skaaret i Storebrand

Rører ikke kvoten

Frp har tidligere tatt til orde for å vrake kravet om minst 40 prosent av hvert kjønn i ASA-styrer. – Ikke aktuelt å fjerne kravet, sier statssekretær Lars Jacob Hiim (H).

Da loven om kjønnskvotering i ASA-styrene kom, var Frp imot og Høyre for. I fjor sa Frp-leder Siv Jensen at det er på tide å fjerne kravet.

– Vi har vært imot denne kvoteringen hele tiden. Ikke fordi vi ikke vil ha inn flere kvinner i norske styrer, men fordi vi mener det er galt på pålegge privat eide selskaper et slikt krav. Eier du en

bedrift, skal du selv kunne velge hvordan den skal styres, sa Jensen i august i fjor, og fikk støtte fra Unge Høyre og Unge Venstre.

Statssekretær Lars Jacob Hiim mener imidlertid at kvoteringen har vært viktig for å fremskynde en endring som tok for lang tid da det ikke fantes et lovkrav om kjønnsbalanse.

– Regjeringen vil videreføre bestemmelsen, men ønsker ikke å innføre nye slike reguleringer, sier Hiim og legger til at Regjeringen arbeider for å få flere kvinner i lederstillinger og styreverv, samt å få flere kvinner til å starte bedrifter.

Kostbar reform

Fra 2000, da vedtaket om 40 prosent kvinner i ASA-styrene kom og frem til 2011, så man en halvering i antall ASA-selskaper.

Tre av ti selskaper forklarte at reformen var årsaken, mens 12 prosent sa det var vanskelig å finne nok kompetente kvinner.

I en studie fra tidligere i år konkluderte høyskolelektor Siv Staubo ved Handelshøyskolen BI at denne flukten fra ASA-formen har vært kostbar for de enkelte selskapene, fordi de går bort fra den optimale selskapsformen.

Studien viser at reformen også hadde en kostnad for selskapene som forble ASA, blant annet gjennom behovet for å endre styresammensetning og opplæring av nye styremedlemmer. Forskerne Cathrine Seierstad og Tore Opsahl

undersøkte utviklingen i norske ASA-styrer fra 2002 til 2009. De konkluderte med at reformen førte til en økning i antall kvinner som sitter i mange styrer, og at det derfor var etablert en liten elite kvinner med stor makt i næringslivet.

I en annen studie fra 2011 konkluderte førsteamanuensis Trond Løyning med at kvinner har fått større innpass i næringslivseliten fordi de er blitt mer sentrale i nettverkene av folk som sitter i mange ASA-styrer.

Sprikende funn om hvordan reformen påvirket lønnsomheten til selskapene som ble omfattet, gjør at man ikke kan si om reformen har hatt effekt på økonomiske resultater. Det var konklusjonen til Fredrik Engelskap, professor ved Universitetet i Oslo, etter å ha gjennom syv ulike studier i 2012.

INNENRIKS

Delt i synet på lærerstreik

Nordmenn er uenige i synet på lærernes aksjoner, viser en undersøkelse. Fire av ti har ingen sympati med lærerne. Undersøkelsen som InFact har utført for VG, viser at 41,4 prosent av de spurte ikke sympatiserer med lærerne som streiker, mens 45 prosent svarer at de har sympati med dem. De resterende 13,6 prosent som deltok i undersøkelsen, er usikre på hvor de står i saken. (NTB)

24

■ En fransk turgruppe på 24 personer er funnet av Røde Kors etter at de gikk seg bort i et turområde i fjellet over Ballstad i Lofoten. Det var en redningsgruppe fra Røde Kors som fant de 24. – De var slitne og sultne og satte stor pris på litt sjokolade, sier Inger Helen Gunvaldsen, som ledet redningsgruppen, til Lofotposten. (NTB)

STEINKJER

En omkom i kollisjon

En personbil og en lastebil frontkolliderte på E6 ved Kvam i Steinkjer kommune i Nord-Trøndelag i går ettermiddag. Personbilen tok til å brenne etter sammenstøtet og ble utbrent, og en person omkom, opplyser politiet. (NTB)

69

■ Universitetet i Oslo (UiO) havner på 69. plass i verden på en rangering over verdens 500 beste universiteter, skriver tidsskriftet Uniform. Universitetet havnet på samme plass i fjor. Listen offentliggjøres årlig av Shanghai Jiao Tong-universitetet i Kina og er en av flere slike kåringer av verdens beste universiteter. Både NTNU og Universitetet i Bergen er rangert et sted blant de 200 til 300 beste universitetene, men listen oppgir ikke noen eksakt plassering for disse. (NTB)